

Jeszcze do niedawna panowało powszechne przekonanie o nadchodzącym nieuchronnie końcu religii. Mogliśmy obserwować proces wycofywania się religii z przestrzeni publicznej, ograniczanie wpływów kościołów oraz zanik praktyk religijnych w społeczeństwach zachodnich. Tymczasem okazuje się, że religia bynajmniej nie powiedziała jeszcze ostatniego słowa. Na gruncie filozofii i nauk społecznych możemy obecnie obserwować zwrot religijny, wraz z którym ogłoszono nastanie postsekularyzmu.

Jednym z ważnych uczestników współczesnej debaty na temat przyszłości religii jest anglikański teolog John Milbank. W latach 90' XX wieku rozwinął on swoją wizję chrześcijaństwa, umiejętnie łącząc filozofię postmodernistyczną z myślą wczesnochrześcijańską oraz średniowieczną. Dzięki wielkiej erudycji autor ten był w stanie nawiązać dialog pomiędzy teologią i filozofią.

Milbank diagnozuje kryzys społeczny i kulturowy Zachodu i przedstawia swój projekt postliberalizmu, który odpowiedzieć ma na współczesne zagrożenia. Angielski teolog proponuje oryginalne połączenie korporacjonizmu, chrześcijańskiego socjalizmu oraz spojrzenia na politykę międzynarodową przez pryzmat neomedievalizmu. Dzięki tej konstrukcji ma nadzieję przezwyciężyć hegemonię liberalizmu i powiązanego z nim kapitalizmu, aby przywrócić dominację chrześcijaństwa w porządku społecznym.

Wpływ Milbanka nie kończy się na jego twórczości, gdyż współtworzy on większą inicjatywę teologiczną, znaną jako radykalna ortodoksja. Ten szeroko zakrojony ruch cechuje krytyczny stosunek do nowoczesności oraz przekonanie, że jedynie teologia może odpowiedzieć na potrzeby współczesnego społeczeństwa. Odrzucenie sekularyzmu na gruncie tego podejścia współgra z ustaleniami tych badaczy, którzy wskazują na postsekularny charakter naszych czasów.

Czy jednak sekularyzm nieuchronnie wiąże się z nihilizmem, jak przekonuje Milbank? Czy rzeczywiście musimy odejść od liberalizmu, aby realizować wartości istotne dla naszego społeczeństwa? Czy kapitalizm nierozzerwalnie wiąże się z liberalizmem? Czy chrześcijaństwo jest w stanie przyswoić postmodernistyczne przekonanie o braku jednego wyróżnionego sposobu myślenia i obyć się bez absolutyzowania przedmiotu swojej wiary? Czy istnieją realne alternatywy dla religii, których Milbank nie dostrzega?

W ramach projektu poszukiwane będą odpowiedzi na powyższe pytania. Badanie będzie miało charakter jakościowy, co wynika z natury podejmowanego tematu. Podjęta zostanie krytyczna analiza tekstów przy zastosowaniu metody hermeneutycznej, a przedmiotem analizy będą teksty źródłowe oraz opracowania w języku angielskim. Ze względu na charakter twórczości Milbanka projekt będzie transdyscyplinarny i będzie dotyczył problematyki z zakresu teologii, filozofii oraz nauk społecznych.

Realizacja projektu przyczyni się do lepszego rozumienia miejsca religii we współczesnym społeczeństwie oraz jej politycznego wymiaru. Jednocześnie przyczyni się on do popularyzacji filozofii Milbanka w Polsce i uzupełni lukę w polskiej debacie dotyczącej postsekularyzmu.